

Sändaren. Ledare

Nr 17 2009

Kyrkan och kyrkorna

Svenska kyrkan måste visa vad den kan och vill. Som den nu ser ut vet vi vilka som är och bär folkkyrkan.

Låt oss be för att få en kristen kyrkoherde. Så formulerade sig missionsförsamlingen på Råå i en uppmaning till medlemmarna i slutet av förrförra seklet. Brevet fanns återgivet i en utställning i sommar om väckelserörelsen i det nordvästskånska fiskesamhället.

Sådan var folkrörelsekristendomens utgångspunkt. Statskyrkan var en del av överheten där prästerna inte trodde på Gud. Därför ville människor själva läsa Guds ord, ta ställning och samlas som troende. Många ville samtidigt stå kvar i Svenska kyrkan och hoppades på den som ett värn för kristen tro i ett samhälle under snabb omvandling. Så blev det med både EFS:are och pingstvännen. De församlingar som sedan skapade Missionsförbundet, Baptistsamfund och Metodistkyrka valde däremot att gå vidare och skapa egna kyrkor och samfund skilda från Svenska kyrkan. Med åren har de börjat samarbeta med Svenska kyrkan men som självständiga, åtminstone i egna ögon, likvärdiga parter.

Vi principiellt frikyrkliga har hävdats att vi också av respekt för Svenska kyrkan som kristet samfund inte bör vara medlemmar och inte delta i kyrkans beslutsfattande. Bara från sidan önskar vi Svenska kyrkan väl och följer dess val och biskopsutnämningar med intresse och omtanke.

Den klassiska frikyrkliga inställningen borde vara än mer naturlig sedan år 2000 och Svenska kyrkans skiljande från staten. Frikyrkor ingår numera i samarbetsavtal med Svenska kyrkan och det borde vara logiskt orimligt att samtidigt tillhöra bägge parter även om man älskar båda.

Men i postmoderna tider är inte strikt logik och formellt organisationstänkande självklart. Det val till olika beslutsförsamlingar som Svenska kyrkan håller 20 september framstår nästan som ett val för hela den svenska kristenheten. Likt missionsförsamlingen på Råå i väckelsens begynnelse vill engagerade i Svenska kyrkan i dag värna Kyrkan och dess lära från partipolitiskt och okristet inflytande och uppmanar kristna i andra samfund att hjälpa till och ta del i valen.

Det är lätt att sympatisera med dem som vill något och vill ändra på en kyrka som inte har en organisation och beslutsformer som motsvarar dess roll och verksamhet. Samtidigt är knappast partipolitiseringsen i dag Svenska kyrkans huvudproblem. Den är förvisso en rest från den tid då kyrkan var en del av den offentliga makten. Och vad de partier som ställer upp i kyrkovalet säger i sina manifest är ofta beklämmande torftigt. Men partierna verkar gradvis tappa sin ställning bland alla nya nomineringsgrupper.

Den avgörande frågan för Svenska kyrkan är vad den är och vill som kristen kyrka. Folkkyrkan är inte en folkrörelse och folkrörelsesamfundens beslutsformer kan inte vara folkkyrkans. Men som kyrkan nu ser ut vet vi inte vilka — vare sig lekmän eller präster — som är och bär folkkyrkan.

I debatten veckar det just nu som om de teologiskt och kulturellt mest konservativa söker tolkningsföreträdare att vara den sanna Svenska kyrkan. Vi vid sidan om skulle vilja se mer engagemang och trosvisshet från fler än så.

Nej tack till exotism i SvT

Robinson ska tydligen möta Fredag i svensk tv-underhållning. I televisionens äventyrsvåg har nu de ensamma kämparna på exotiska öar stadgat sig, får ta med familjen ut i världen och ska ha roligt med de ursprungsbefolkningar som hittills lyst med sin frånvaro på underhållningsstränderna.

Upprördheten om huruvida stamledarna i Namibia får rätt betalt för sin medverkan är ett stickspår. Om vi inte missuppfattat allt är det själva ”konceptet” det är fel på.

Det går att skapa solidaritet och engagemang genom personliga kontakter som fadderbarn eller vänförsamlingar. Men redan det är svårt att få jämställt och uthålligt. Ett par dagar i djungeln med en gemensam middag (förmodligen med i bild väl dolda hygienkrav) och regisserade lekar i bushen skapar knappast några bestående vänskapsband.

Det luktar unket av sekelgammal exotism.

Ekumeniken väljer Norge

Världens centrum flyttar från Europa. Asien tar ledningen i världsekonomin men också inom kristenheten, särskilt med kyrkornas väldiga tillväxt i Sydkorea. I det sekulariserade Skandinavien har de lutherska folkkyrkorna en identitetskris när de ska finna sin roll som medlemskyrkor utanför en statlig ram.

Ändå har Kyrkornas världsråd nu valt en norsk lutheran till ny generalsekreterare, inte den presbyterian från Sydkorea som var motkandidat. Det sker just efter det att Norges FN-ambassadör i grunden ifrågasatt FN:s sydkoreanske generalsekreterare. I det prestigemedvetna Asien måste beslutet från Genève bli känsligt.

Hursomhelst behöver Kyrkornas världsråd en stark och inspirerande ledning. Den traditionella ekumeniska rörelsen har inte på länge förmått att samtidigt vara livgivande för fördjupad kristen tro och en kraft i världen för försoning och rättvisa.

Skandinaver är förvisso duktiga internationella diplomater. Men Olav Fykse Tveit behöver både våra förböner och Guds rikaste välsignelse i ett svårt men viktigt uppdrag.

Värna troheten

Rent principiellt är det rätt med obligatorisk civilrättslig äktenskapsregistrering. Det vore en logisk reform utifrån klassiskt frikyrkliga religionsfrihetsprinciper.

Men att i dag som kyrka avsäga sig vigselrätten skulle oundvikligen vara en undanmanöver för att inte behöva viga samkönade par. Det vore både fejt och fel.

Svenska kyrkan och de tre samfund som söker gemensam framtid bör behålla vigselrätten och fullt ut tillämpa den nya äktenskapslagen. Därmed bör också var och en oavsett civilstånd som i övrigt befunnits lämplig för tjänst kunna ordinerats för tjänst som pastor eller diakon i samfundet.

Att godta och välkomna samkönad samlevnad är förvisso ett stort steg för både samhälle och religiösa samfund. Utvecklingen i Sverige och några få västländer till har de senaste åren gått så snabbt att allt verkar självklart för många yngre. Men för stora grupper ”vanligt folk” — oavsett om de kallar sig religiösa eller inte — är det mesta främmande och till med fränstötligt. Det gäller också en stor majoritet bland svenskar med invandrarbakgrund och det gäller större delen av världen utanför norra Europa och Nordamerika.

De här majoriteterna kan vi inte bara föraktfullt avvisa som inskränkta och intoleranta. Men respekt får inte bli detsamma som handlingsförklaring. Frågor kring sexualitet och familj kommer alltid att vara laddade vad vi än gör. Dåvarande Missionsförbundets ännu gällande ställningstaganden om homosexualitet och ämbete för ett decennium sedan skapade splittring och smärta. Många goda krafter gav upp sitt engagemang eller valde att lämna ett samfund som man uppfattade inte vara troget den öppenhet det förkunnar.

Den enskildes valmöjligheter också vad gäller livsstil och samlevnad tas i dag för självklara. Både unga och gamla par lever tillsammans utan att vara gifta, kyrkomedlemmar skiljer sig och pastorer gifter om sig också i mer konservativa kristna kretsar i en omfattning som för några årtionden sedan från bibeltrogen synpunkt ansågs var lika omöjlig som samkönad samlevnad.

Det kyrkorna framför allt borde välkomna och värna är möjligheterna till ömsesidig kärlek och trohet. Homo- och bisexualitet har starkt förknippats med tillfälliga kontakter och oansvarig utlevnad. Till en betydande del beror detta på att den varit tabubelagd och förbjuden. När nu människor av samma kön kan ingå äktenskap med det allvar och ömsesidiga engagemang det innebär borde det välkomnas av kyrkorna. Samkönade äktenskap kommer att bli ett värn för troheten.

Öppenhet och den enskildes rätt att själv tolka bibelns ord är folkrörelsesamfundens ursprungskrav sedan 1800-talet. Att vara trogen Kristi evangelium är inte detsamma som att vara bokstavligt bibeltrogen. Vi är spretiga i bibelsyn, trosuttryck och samhällsåsikter. Vi kommer inte på länge vara överens om samkönad samlevnad. Men den måste få ha sin erkända plats i vår gemenskap.

Nya hot mest förvirrande

Hoten mot vår säkerhet är inte lätta att hantera. Det är förstås ett framsteg för mänskligheten när vi sedan kalla krigets slut mer oroar oss för klimat, epidemier eller finanskris än för världskrig. Men säkerhetspolitik är inte lätt.

Sommarens huvudbudskap har varit att den ekonomiska krisen avtar medan det stora pandemihotet ökar. Klimathotet är i nyhetsförmedlingen just nu mest en diplomatisk utmaning för det svenska EU-ordförandeskapet.

Den värsta arbetslöshetskrisen kvarstår förvisso men det ser ändå ut som om vi inte får någon ny 30-talsdepression i världsekonomin. En ordentlig influensavåg blir nog så besvärlig och kommer i enskilda fall att leda till tragedier. Men någon medeltida pest rör det sig inte om.

Krigets gissel är vi däremot inte befriade från. Afghanistan har också blivit svensk säkerhetspolitik.

Landshövding med erfarenhet

Det talas ofta felaktigt nedsättande om landshövdingeposter som reträttplatser.

En bra landshövding ska samtidigt vara lokal monark med representativ framtoning, näringslivsfrämjande ambassadör för sitt län, omdömesgill kollega vid makten med kommunal- och landstingsråd, chef för självmedvetna expertämbetsmän och rättsligt kunnig ansvarig för den statiga myndighetsutövningen på viktiga områden som strandskydd. För att få ihop allt detta är det ganska vettigt att vara 55+ med både bred erfarenhet av och tjänsteålderns distans till politik och förvaltning.

Marianne Samuelsson som nu tvingats avgå som landshövding minns vi som rejäl och jordnära språkrör för de gröna när miljöpartiet ännu mest präglades av politiskt oskuldsfulla amatörer, ganska långt från dagens skickliga proffspolitiker.

Det var sympatiskt då men uppenbarligen inte idealiskt nu för att vara landshövding på allvar.